

2. Картка законопроекту «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період воєнного стану» №8231 від 28.11.2022 - <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40884>

3. Картка законопроекту «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану» № 7442 від 07.06.2022 - <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/39710>

4. О. Банасько Судова практика банкрутства фізичних осіб - https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Sud_prakt_bankut_fo.pdf

5. О. Васьковський Банкрутство під час війни: практика Верховного Суду. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Bankr_war_prakt_VS.pdf

6. Банкрутство фізичних та юридичних осіб в умовах війни - <https://dominanta-law.com/bankrutstvo-v-umovakh-viyny>

7. Практика банкрутства: що змінилося після 24 лютого - <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankrutstvo-i-restrukturizaciya/praktika-bankrutstva-shcho-zminilosya-pislya-24-lyutogo.html>

Кравець Н. І.,
старший викладач кафедри приватного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

МІСЦЕ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ: ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ

Актуальність питання прийняття та оформлення спадщини, реалізації спадкових прав тощо в умовах сьогодення, а саме з введенням у країні воєнного

стану від 24 лютого 2022 року[1], є одними із найважливіших на сьогоднішній день, оскільки породжує пов'язані з цим проблеми реалізації спадкових прав. На підставі Закону України № 3450-IX «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини» від 08 листопада 2023 року[4] викладено в такій редакції статтю 1221 Цивільного кодексу: «Стаття 1221. Місце відкриття спадщини.

1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.

2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна – місцезнаходження основної частини рухомого майна.

3. Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначається відповідно до закону «Про міжнародне приватне право»[2]. Таким чином, спадкові правовідносини регулюватимуться правом держави, де він мав останнє місце проживання, але: стосовно нерухомого майна — правом держави, в якій знаходиться таке майно; стосовно майна, яке підлягає державній реєстрації в Україні - правом України»[3].

На підставі отриманої першої заяви нотаріус заводить спадкову справу, яка підлягає державній реєстрації у Спадковому реєстрі. Таке правило щодо визначення місця відкриття спадщини встановив Закон України № 2923-IX від 23 лютого 2023 року[5]. До прийняття вказаного закону ЦК визначав місцем відкриття спадщини останнє місце проживання спадкодавця або місцезнаходження його нерухомого майна (якщо останнє місце проживання не відоме) чи основної частини рухомого майна (якщо нерухомість відсутня)[2]. З огляду на зміну правил, спадкоємці можуть звернутися до будь-якого нотаріуса на території України із заявою про прийняття спадщини. Тобто, на сьогодні немає значення, де постійно проживав спадкодавець на день смерті, і спадкова справа може бути заведена в будь-якому населеному пункті та території, яка

підконтрольна Україні. Такі зміни значною мірою спрощують реалізацію прав спадкоємців.

Отже, за попередньою редакцією вказаної норми, яка набула чинності 22 травня 2023 року, місцем відкриття спадщини вважалося місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні такого майна, або вимоги кредиторів. Законом № 3450-IX від 08 листопада 2023 року «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини» [4] положення ст. 1221 Цивільного Кодексу України [2] повернуто до редакції, яка діяла до 22 травня 2023 року.

За загальним правилом спадкова справа відкривається незалежно від місця знаходження спадкового майна, місця проживання чи смерті спадкодавця.

30 січня 2024 року вступили в силу нові правила відкриття спадщини у період дії воєнного стану [4; 6]. Як уже вище зазначалося, місцем відкриття спадщини тепер вважатиметься останнє місце проживання спадкодавця. Якщо ж останнє місце проживання спадкодавця невідоме, то місцем відкриття спадщини вважатимуть місце перебування або нерухомого майна чи його основної частини, або рухомого, якщо нерухомості немає.

Згідно з пунктом 21 Закону України [4], якщо місцем відкриття спадщини є тимчасово окупована територія або територія, на якій ведуться активні бойові дії, заяви в межах спадкової справи подаються нотаріусу незалежно від місця відкриття спадщини. Також визначено, що у разі заведення спадкової справи не за місцем відкриття спадщини, вчинення нотаріальних та інших дій нотаріусом щодо спадщини та спільного майна подружжя (колишнього подружжя) в межах спадкової справи здійснюється за місцем подання першої заяви.

Отже, вищезазначені зміни сприяють захисту прав спадкоємців і врегулюванню особливостей спадкування у зв'язку з військовою агресією російської федерації.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24 лютого 2022 р. № 2102-IX. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 05.04.2024)
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV (редакція від 08.03.2024 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: (05.04.2024 року)
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року №2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (дата звернення: (05.04.2024 року)
4. Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини: Закон України від 08 листопада 2023 року № 3450-IX (набрання чинності 30.01.2024 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3450-20#Text> (дата звернення: 05.04.2024 року)
5. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23 лютого 2023 року № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-IX#Text> (дата звернення: (05.04.2024 року)
6. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини: Закон України від 08 листопада 2023 року №3449- IX (набрання чинності 30.01.2024 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3449-20#Text> (дата звернення: (05.04.2024 року)